

Contribució del sector empresarial català al creixement econòmic i al benestar social.

Evolució (2008-2016) i escenaris (2017-2020)

RESUM EXECUTIU

L'objectiu del treball és analitzar **l'evolució del sector empresarial català al llarg del període de crisi i recuperació 2007-2016** i, sobre la base d'aquesta anàlisi:

- (i) posar en valor la contribució que cal esperar d'aquest sector durant els propers anys a la **creació d'ocupació**, **l'augment de la productivitat** i la **distribució de les rendes** i la riquesa generades (en forma de salaris, beneficis i ingressos fiscals), i
- (ii) contribuir a identificar les **condicions que s'haurien de complir** per fer possible aquesta contribució.

A continuació es resumeixen les **principals conclusions** del treball:

TEIXIT EMPRESARIAL

- **Entre l'1 de gener de 2008 i l'1 de gener de 2016 l'economia catalana ha perdut 42.832 empreses amb assalariats**, i ha passat de 304.529 empreses al principi del període a 261.697 al final –un 14,1 % menys.
- **La destrucció de teixit empresarial ha estat relativament més intensa en el cas de les PIMES** (entre 10 i 249 assalariats), amb una reducció del 27,2%. Les grans empreses (250 o més assalariats) han disminuït un 9,1% (179 empreses menys) i les microempreses (d'1 a 9 assalariats), un 12,0%.
- **Les grans empreses han estat les primeres a notar la recuperació**, amb 75 noves empreses amb 250 o més assalariats des del mínim assolit el 2013, fins a un total de 1.796 el 2016. En el cas de les PIMES, la recuperació es comença a notar només a partir del 2015, mentre que el nombre total de microempreses continua reduint-se.
- El nombre mitjà d'assalariats per empresa (estimació pròpia) tendeix a fluctuar cíclicament al llarg del període: cau en la fase recessiva des d'un màxim de 8,6

el 2008 fins a un mínim de 7,8 el 2013 i es recupera parcialment durant la fase de recuperació entre 2014 i 2016, i arriba als **8,5 assalariats per empresa aquest últim any** –encara per sota del màxim del 2008. Per tant, **no s'aprecia un canvi estructural en la dimensió mitjana de l'empresa catalana al llarg de tot el període.**

- Cal tenir en compte que el concepte de dimensió utilitzat en aquest estudi és **diferent del de nombre d'ocupats per empresa**, que és el quocient entre tots els ocupats (assalariats i no assalariats) i totes les empreses (amb assalariats i sense assalariats). La dimensió empresarial calculada segons aquest últim concepte tendeix a ser significativament més reduïda que la que es calcula a partir només dels assalariats.

OCUPACIÓ

- Entre 2008 i 2013 es van perdre 611.700 llocs de treball a Catalunya (EPA), dels quals **el 86,7% van ser assalariats al sector empresarial privat** –una proporció molt superior al 72,8% que representaven sobre el total d'ocupats el 2008.
- Entre 2013 i 2016 es va recuperar gairebé una tercera part dels llocs de treball perduts durant l'etapa anterior (194.276), dels quals **tres quartes parts (148.231, el 76,3%) van ser assalariats al sector empresarial.**
- En conjunt, el saldo net de l'ocupació al llarg de tot el període continua sent negatiu, amb 417.424 llocs de treball menys el 2016 en comparació amb el 2008, dels quals **el 91,5% (381.869) són llocs de treball assalariats al sector privat.**
- Amb perspectiva de futur, la primera condició per crear ocupació és crear noves empreses i augmentar la dimensió mitjana de les ja existents. Es calcula que, **per reduir la taxa d'atur a Catalunya el 2020 per sota del 7% (un nivell similar al d'abans de la crisi), s'haurien de crear unes 16.000 noves empreses,** el que representa un augment de l'estoc d'empreses de l'1,5% anual acumulatiu entre 2017 i 2020 –i, al mateix temps, augmentar la dimensió empresarial mitjana de 8,7 a 8,9 assalariats al llarg del període.

PRODUCTIVITAT

- Entre 2007 i 2016, el VAB per ocupat al sector privat de l'economia catalana ha passat de 53.287 euros a 63.066 euros (de 2010) –el que representa un **augment acumulat d'un 18,4%**.
- S'observen **dues etapes** clarament diferenciades: una primera amb un augment intens de la productivitat (entre 2008 i 2012) i una segona amb creixements més moderats (2013 en endavant).
- Un dels factors que incideixen en el creixement de la productivitat és la **inversió productiva (del sector empresarial) per persona ocupada**. Entre 2007 i 2009, amb l'esclat de la crisi, aquest valor va disminuir, ja que la inversió es va reduir més ràpidament que l'ocupació. Però a partir de 2010, s'observa un canvi positiu de tendència que anticipa clarament la recuperació posterior.
- Per al conjunt del període, la inversió productiva per ocupat al sector privat ha passat de 7.758 euros el 2007 a 10.019 euros (de 2010) el 2016: un **augment acumulat del 29,1%**, superior al de la productivitat.
- Es calcula que al llarg del període 2017-2020 **el sector empresarial català hauria d'invertir un total acumulat d'uns 116.000 milions d'euros (a preus de 2010)**, més de la meitat del PIB català de 2010, per sostenir un **creixement mitjà de la productivitat per ocupat del 0,4%** cada un dels anys – compatible amb un augment de l'ocupació del 2,1% anual.
- Altres factors tant o més importants que determinen la productivitat són la formació, la **innovació (R+D+i)**, la **gestió i organització empresarial i les condicions d'entorn (infraestructures, marc institucional, regulacions)**. La política econòmica dels propers anys hauria de **potenciar tots aquests factors i facilitar les condicions** per tal que les empreses establertes a Catalunya i les que decideixin invertir al país al llarg dels propers anys facin un esforç inversor de la magnitud estimada –i que aquest esforç inversor es tradueixi efectivament en augments sostinguts de la productivitat.
- Un aspecte especialment important per augmentar la productivitat al sector empresarial és **eliminar les barreres de tipus normatiu (fiscal, laboral, administratiu) que dificulten que les nostres empreses puguin guanyar dimensió** i aprofitar les economies d'escala per augmentar la productivitat.

DISTRIBUCIÓ

- L'augment de la productivitat registrat al sector privat català al llarg del període 2007-2016 **no s'ha traduït encara en un augment proporcional dels salaris reals**. Per altra banda, l'evolució continguda dels salaris reals en el conjunt del període, combinada amb el notable augment de la productivitat, ha frenat el creixement dels costos laborals unitaris, i ha contribuït decisivament a **millorar la competitivitat** de l'economia catalana i a impulsar la recuperació.
- A partir del 2015 i 2016, les estimacions de la Comissió Europea per al conjunt de l'economia espanyola apunten a una recuperació dels salaris reals, fins a **superar el 2016 els nivells del 2007** (en un 1,1%).
- Per als propers anys es planteja un escenari que faci compatible un **triple objectiu**: preservar la competitivitat empresarial enfront l'exterior, continuar augmentant la taxa d'ocupació i distribuir equitativament els fruits del creixement amb un **augment dels salaris reals compassat amb la productivitat**.
- Pel que fa als **marges empresarials**, s'observa una primera etapa de recomposició fins al 2013, des dels mínims assolits el 2008, seguida d'una certa **estabilització a partir del 2014**.
- Amb la recuperació, les empreses catalanes dediquen una proporció creixent dels seus beneficis a la inversió, i **tradueixen la millora dels marges en una expansió i modernització de la capacitat productiva**, que al seu torn permetrà posar les bases per generar més i millor ocupació.
- A partir de dades de la Comissió Europea que permeten comparar els sectors empresarials dels diferents països europeus, es pot observar força similitud entre **Espanya i la mitjana europea en la imposició directa sobre la renda i la riquesa empresarials (fonamentalment l'Impost de Societats), mesurada com a percentatge dels excedents empresarials bruts**.
- En termes absoluts, els ingressos fiscals per aquest concepte a Espanya segons estimacions de la Comissió Europea per al 2014 (abans de l'última reforma de l'Impost de Societats) es van situar a l'entorn dels 21.000 milions d'euros. Durant el mateix any, **la recaptació per l'Impost de Societats a Catalunya va ser d'uns 4.500 milions (més d'un 21% del total)**.